

ענף החלב בעולם: שווקים וסחר

הנה טבלה מרוכזת של אזורי הייצור העיקריים. כאן בהמשך מובא מידע מעודכן לסוף שנת 2001, אף אם אינו סופי ובהתבסס על פירסומים מסוג זה בעבר, בהחלט אפשר להסתמך עליו והמגמות המוסברות ממנו. טבלה 1 המובאת להלן מרכזת את הנתונים לגבי ארצות ואזורים בעלי הקפים משמעותיים של משק החלב שלהן – ויהיו אלה ארצות האקלים הנח לבקר כמו צפון-אמריקה, אירופה ואפילו האי הוקאידו שבצפון יפן, או ארצות בעלות פוטנציאל ייצור ניכר ויעיל כלכלית כגון ניוזילנד הירוקה, ארגנטינה ופולין בעונות הקיץ והאביב.

בחוברת 282, אוקטובר 1999 פירסמו סקירה בנושא תוך הסתמכות על מידע מקיף ומעמיק על משק החלב בעולם, כפי שנאסף ונותח בפירסומים הרשמיים של משרד החקלאות של ארה"ב הנשלחים אלינו באדיבות היועץ החקלאי של שגרירות ארה"ב בישראל. הנתונים שנאספים דרך קבע מתייחסים לארצות נבחרות לצורך זה, אפשר לומר אלה המרשימות בייצור חלב ושיווק מוצריו, כך שאין להתפלא אם ישראל על ייצור מיליארד הליטרים שלה לא נכללה בנבחרת העולמית. ראשית, כדי להמחיש את הקף הייצור בעולם,

טבלה 1.

האזור	מספר פרות חלב באלפי ראש 1997	מספר פרות חלב באלפי ראש 2001	ייצור חלב בקר, באלפי טון 1997	ייצור חלב בקר, באלפי טון 2001
צפון אמריקה: קנדה, ארה"ב, מקסיקו	16,987	17,051	86,752	92,603
דרום אמריקה: ארגנטינה, ברזיל, צ'ילה, פרו, ונצואלה	21,367	20,445	33,772	36,680
הקהילה האירופית:	21,651	20,480	113,818	114,655
מזרח אירופה: פולין, רומניה	5,290	4,607	17,370	17,020
ברה"מ לשעבר: רוסיה, אוקראינה	22,165	17,875	47,750	46,100
דרום-אסיה: הודו	34,500	35,900	34,500	36,400
אסיה: סין, יפן	3,152	3,319	15,316	16,962
אוקיאניה: אוסטרליה, ניוזילנד	5,237	5,838	20,774	24,026
ס"ה	130,349	125,515	370,052	384,446

בלבד עלה הייצור ב-5.6%, בהשוואה ל-1997. עליית הייצור במקסיקו (17.4% מדהימים) אמורה להספיק כדי לענות על הביקוש הגדל שם. גם ברזיל הצטיינה בכמעט 9% עליה בייצור, על אף הקטנה מסויימת של מספר הפרות, בעיקר מגזעים הודיים נמוכי תנובה. גם הודו עלתה בלמעלה מ-5%, אך ספק רב אם זה

מעניין להיווכח, שגוש הארצות המאורגנות במסגרת הקהילה האירופית המורחבת ל-15 חברות שתפסו את המקום הראשון עם כ-30% מסך כל הייצור העולמי המבוקר כאן, כאשר ארצות צפון-אמריקה אחריהן עם 24%. בעוד הייצור באירופה נשמר בקפדנות במסגרת המכסות (0.8% חריגה בלבד), הלוא בארה"ב

כך קרה שאוקראינה ורוסיה הפכו ליעד שיווקי כמעט בלתי מוגבל עבור יצרני העודפים היעילים, בתנאי שיש מי שמסוגל לשלם עבור היצוא לשם.

כמו בכל מוצר צריכה, השוק מתפתח בעקבות גודל האוכלוסיה, מחד – וכח הקנייה שלה, מאידך גיסא. לעומת זה, תנאי הסחר נקבעים בעיקרם על ידי זמינות המוצר בכמות ואיכות נדרשים, בזמן ובמחירים סבירים, אם לא לומר תחרותיים.

לדוגמה: מחיר החמאה היה

ביולי 2002	ביולי 2000	
\$1275	\$1350	בצפון אירופה, גבוה
\$1050	\$1200	בצפון אירופה, נמוך
\$2300	\$2530	בארה"ב שיקגו – מלוחה
\$1885	\$1435	בארה"ב סף התמיכה

לגבי שוקי החלב ומוצריו והסחר בהם בארצות רחוקות ממקום הייצור, קיימות עוד כמה בעיות שבלעדי פתרון אין שוק ואין סחר. איחסון והובלה לטווחים ארוכים. לצורך זה יש להפוך את החלב הטרי הנוזלי למוצרים שניתנים לאיחסון ממושך, יחסית: חמאה, גבינה, אבקת חלב – בעיקר. שלוש אלה הן בבחינת חומר גלם מיועד לשיחזור, או אף לצריכה ישירה על ידי הצרכן הסופי. לכן, שוק החלב ומוצריו העולמי עוסק בעיקר במוצרי יסוד/חומרי גלם אלה, דבר שמוצא את ביטויו גם במחירים השונה בהתאם לזמן והמקום שם מתרחש הסחר.

כאן בהמשך מובאים האיורים המתיחסים למחיריהם של ארבעה מוצרי-חלב יסודיים, כפי שהם נסחרו מאז ינואר 2000 ועד אמצע הקיץ האחרון במקומות בהם מתקיים הסחר העיקרי. מטעמי נוחיות לא תרגמו כל מילה בגוף וסביב כל איור, נראה לי שאין בעיה מיוחדת להבין את משמעות העקומות השונות. כאן ניתן ההסבר המוערי החיוני. מדובר בשלשה שווקים: High FOB - N. EUROPE (צפון-אירופה, מחיר גבוה, עמוס על אניה); Low FOB - N. EUROPE (צפון-אירופה, מחיר נמוך, עמוס על אניה); Chicago - U.S. Market (שוק ארה"ב לפי בורסת

יבטיח כמות מספקת לאוכלוסייתה הגדלה. אולי המקרה החריג ביותר הוא ברה"מ לשעבר, אשר בטרם התפרקתה היו בה למעלה מ-40 מיליון פרות שייצרו אז יותר מ-100 מיליארד ליטר חלב. אף אם ייצור זה לא היה יעיל במיוחד, הוא הבטיח חלב וחמאה וגם גבינות לאוכלוסיות השונות שחיו במסגרת ברה"מ. מאז התפרקות המסגרת הישנה, מספר הפרות ממשיך לרדת באופן דרסטי, אף אם נתחשב רק ביצרניות העיקריות שכאילו יצאו לעצמאות, גם כלכלית; מאז הנפילה הראשונה, וגם אחרי כמה שנים נמדד מספר הפרות ברוסיה ואוקראינה שב-1994 כבר ירד ל-22,156,000 פרות והמשיך לרדת בשיעור של 35% עד 17,875,000 פרות – בעוד סך כל הייצור ירד ב-25.5%. אז מה, אם שיעור העלאת התנובה הממוצעת הגיע ל-15% שם 394 ק"ג/פרה במשך שמונה שנים (1994-2002).

טבלה 2. התנובה השנתית הממוצעת לפרה בכמה ארצות נבחרות (אומדן 2001).

הארץ	מוצע לפרה/שנה	אחוז מס"ה
ק"ג חלב	הייצור לפי טבלה 1	
קנדה	7136	2.0
ארה"ב	8228	19.5
ארגנטינה	3918	2.5
ברזיל	1407	5.9
15 ארצות הקהילה האירופית	5598	29.8
פולין	3938	3.1
רוסיה	2640	8.6
אוקראינה	2437	3.4
הודו	1014	9.5
יפן	8550	2.2
סין	3688	2.3
אוסטרליה	4763	2.8
ניו זילנד	3700	3.4

סך כל הייצור של הארצות המובאות בטבלה זאת מגיע לכדי 95% של כלל הייצור שבטבלה 1. התנובה הממוצעת לפרה בארצות טבלה 1 היתה 3063 ק"ג/שנה.

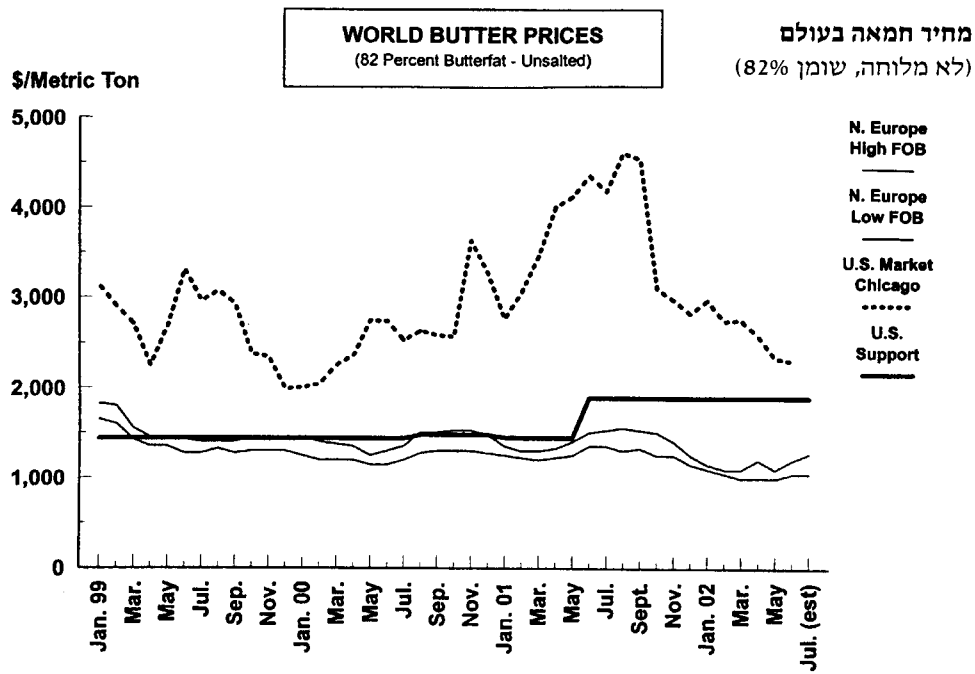

סודות אמיתיים. בסך הכל, הדיונים של אירגון הסחר העולמי מכוונים לאזן ולתאם בין הארצות המייצרות ומייצאות חלב ומוצריו כדי לשמור כל אחת על הנתח שלה ובתקווה להגדילו.

מצד אחד, השוק העולמי מלא וגדוש עודפים (כאן מדובר בחלב, אבל זה נכון גם למוצרי צריכה וקיום נוספים – ומצד שני ישנם מאות מיליוני אדם רעבים וחסרי-כל, מה שלא מונע מהם להתרבות בקצב מדהים, אולי מתוך הנחה ותקווה, שלפחות משהו מן השבט ישרוד לזמנים טובים יותר. פיתוח אוכלוסיות אלה וארצותיהן עשוי היה להגדיל את השוק ועמו את הסחר העולמי, לרווחת כל העוסקים בו או שמא זה לא כדאי?! ריכוז ותירגם **מרדכי מלען**

שיקו לחמאה; Central = מרכז, לאבקת חלב); כמו כן מסומן U.S. Support, עקומת המחיר שמתחתיו ממשלת ארה"ב מתערבת במסחר בכלים משלה. סולם המחירים ניתן בכל איור בציר השמאלי שלו, המחיר תמיד בדולר ארה"ב/לטון (אלף ק"ג).

אפילו בעידן של הסכמי סחר עולמיים, בשלב זה עדיין מקיימות הממשלות שארצותיהן מתחרות על פלח שוק כמה שיותר גדול, מסגרות ומערכות לתמיכה בחקלאיהן, ותהיה הסיבה כלכלית/מסחרית או חברתית או גם של שמירת הטבע ואיכות החיים. דרכי הפעולה של הממשלות שונות ומגוונות, חלקן גלויות לעין כול וחלקן מוסוות ועקיפות. אין להניח שניתן להסתיר תמיכות כאלה לאורך זמן, אין כאן

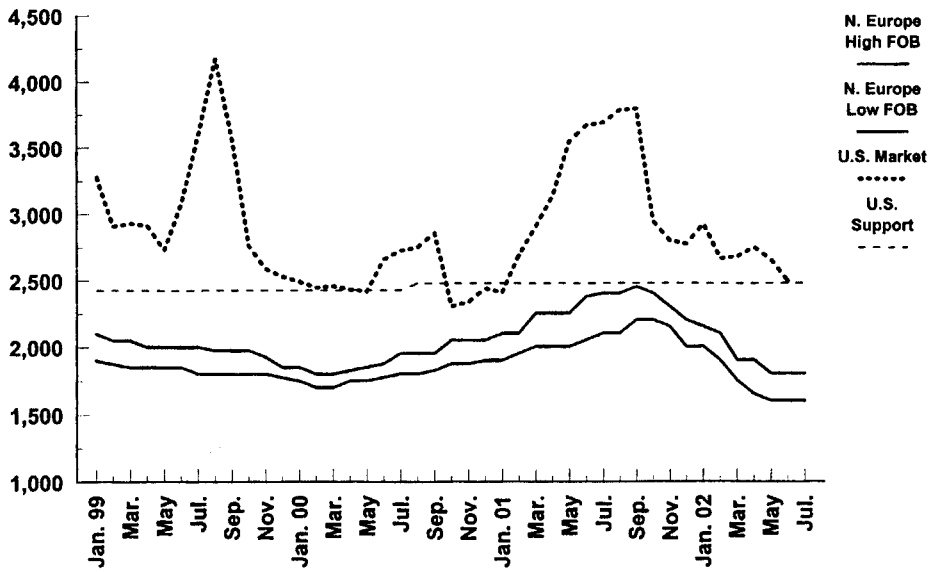

WORLD CHEDDAR CHEESE PRICES
(40 Pound Blocks Cheddar)

מחיר גבינת צ'דר בעולם
(בלוקים של 40 פאונד גבינה)

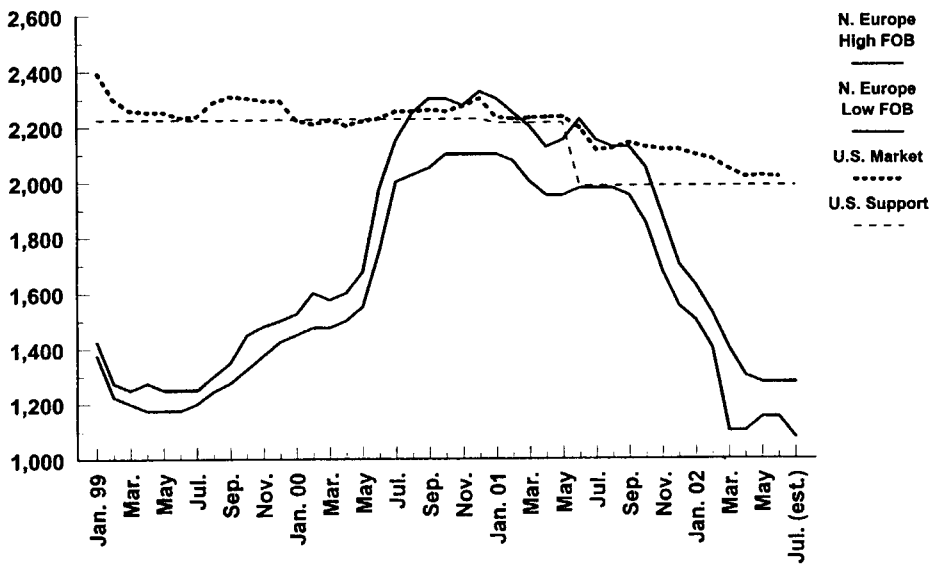
\$/Metric Ton

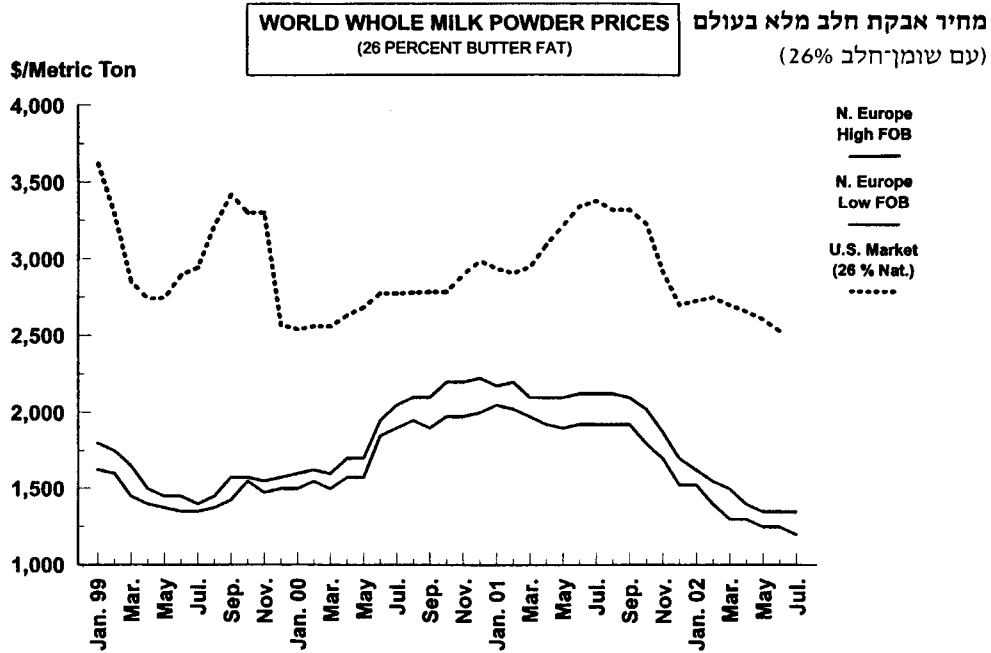

WORLD NONFAT DRY MILK PRICES
(Extra Grade)

מחיר אבקת חלב רזה בעולם
(איכות מעולה)

\$/Metric Ton

תדמיר

מכון תערובת

אגודה חקלאית שיתופית בע"מ

מכון תערובת "תדמיר" מציע לציבור הרפתנים מגוון של תערובות לענף הרפת וכן מגוון של חליפות באיכות גבוהה ובמחירים נוחים בהתאם לצרכים ולדרישות של המגדלים.

ב"תדמיר" תזונאי מומחה לענף הבקר והצאן. התזונאי נותן שירותי יעוץ והדרכה למגדלים במכלול הנושאים הקשורים בענף.

סולמיון "איכוא אלף פטריו"

(לשיק ונוכח אורה זק במאוס יצור הלמזון לרפא!)

לפרטים נוספים ניתן להתקשר: תדמיר 02-9914811 מרכזיה
אשר בר און 068-212203 - תזונאי בקר וצאן דוד פרץ - 064-701168 - מנהל המכירות